KLASSZIKUSOK ÚJRATÖLTVE

27 - 32

A (szám)misztikus Balassi

Balassi Bálint

Hogy Juliára találá, így köszöne néki, Egy katonaének

Drámm

NEKED IS VAN EGY TÖRTÉNETÜNK

Impresszum

A kiadvány Balassi Bálint művei alapján készült a KultUp program keretén belül interaktív oktatási segédanyagként.

A kiadvány egy olyan fejlesztés szerves része, amelyben az irodalmi alkotáshoz oktatási óravázlat, valamint kisfilm is tartozik. Az oktatási csomagot elsősorban a *dráma és színház tantárgy* segédanyagaként ajánljuk, de alkalmazható az *irodalom* tantárgyhoz kapcsolódóan is.

Felelős kiadó: Kis Domonkos Márk
Déryné Program Közhasznú Nonprofit Kft.

Írta: Balogh Lilla
Főszerkesztő: Timár András
Szerkesztő: Hutvágner Éva és Timár András
Kreatív vezető: Szabó Ádám
Projektvezető: Héjja Gábor
Grafika, tördelés: Balogh Krisztián
Vizuál: Brandtailor & Siriat

ISBN 978-615-6860-26-2
A kiadvány oktatási céllal készült, kereskedelmi forgalomba nem hozható.
©Minden jog fenntartva 2024.

Déryné program · Dráma · KultUp · Lázár Ervin Program

Tartalomjegyzék

A főhős színre lép 6
Keresztrejtvény 8
A titokzatos Balassa-kódex 10
A misztikus 33-as szám 12
Credulus, az epekedő szerelmes 15
Akrosztichon 20
A hős katona 24
Kisokos 29
Balassi hatása 31
Hallgatnivaló 36
Tudj meg többet! 37
Szakirodalom 38
Megfejtések 39

Ha létezne reneszánsz szappanopera, a főhős bizonyára harcolna Báthori István erdélyi fejedelem ellen. Harcolna a törökkel is. Beleszeretne egy férjezett nőbe, majd a hozományért cserébe feleségül venné a saját unokatestvérét. Taktikai megfontolásból katolikus hitre térne, majd ismét férjezett nőt választana a múzsájának. Végül Esztergom ostromakor egy puskagolyó halálos sebet ejtene rajta, amibe csak néhány nappal később halna bele, hogy legyen idő a „búcsúáriára".

Hősünket, Balassi Bálintot eseménydús életének 40 éve alatt a vérfertőzés, a hozományvadászat és a felségárulás vádjai is érték. Több mint 400 éve élt, de az érdeklődés kalandos élete és életműve iránt nem csitul. Az irodalomtörténészek még az elmúlt évtizedekben is parázs vitát folytattak: ő volt-e az utolsó lovagi költő vagy az első magyar trubadúr? Feltételezések szerint a Szentháromságra és Krisztusra utaló számmisztikát szem előtt tartva azt tervezte, hogy életművét 3x33-as versciklus formájában fiktív lelki önéletrajzzá formálja. Vajon sikerült neki?

„Elhülve kérdezzük: kicsoda ez a végvári harcos, kicsoda ez az epekedő szerelmes, kicsoda ez a gyanús bajkeverő, kicsoda ez az izzó lantos, kicsoda ez a harácsoló hozományvadász, kicsoda ez az örök-kamasz tréfamester, kicsoda ez a dölyfös, telhetetlen, sápoló, úrhatnám útonálló, aki basább a basánál, kicsoda ez az őrült."

Kosztolányi Dezső:
Balassa Bálint. *Nyugat*, 1931/17.

A főhős színre lép

A magyar nyelvű reneszánsz udvari kultúra nehezen bontakozhatott ki a 16. században a török gyors térhódítása és a reformáció hitvitái közepette. Egészen az 1570-es évek elejéig nem rendelkezünk biztos adattal a magyarul megszólaló udvarló, szerelmi líráról. A reneszánsz udvari kultúrát Magyarországon két irányból érték fontos hatások: egyrészt Itáliából, ahol a magyar elit jelentős része egyetemi tanulmányait végezte, másrészt a bécsi udvarból, amelynek rendezvényein, ünnepségein a királyi udvartartás tagjainak részt kellett venniük. II. Miksa, majd II. Rudolf császár (a magyar trónon I. Miksa, illetve I. Rudolf magyar király) a korszak egyik Európa-szerte kiemelkedő művészeti, irodalmi központjává emelték Bécset, majd Prágát. Rudolf 1572-től magyar király is volt, pozsonyi koronázásán hajdútánccal lépett fel Balassi Bálint is.

Justus van der Nypoort: Kapronca látképe, 1686. (részlet)

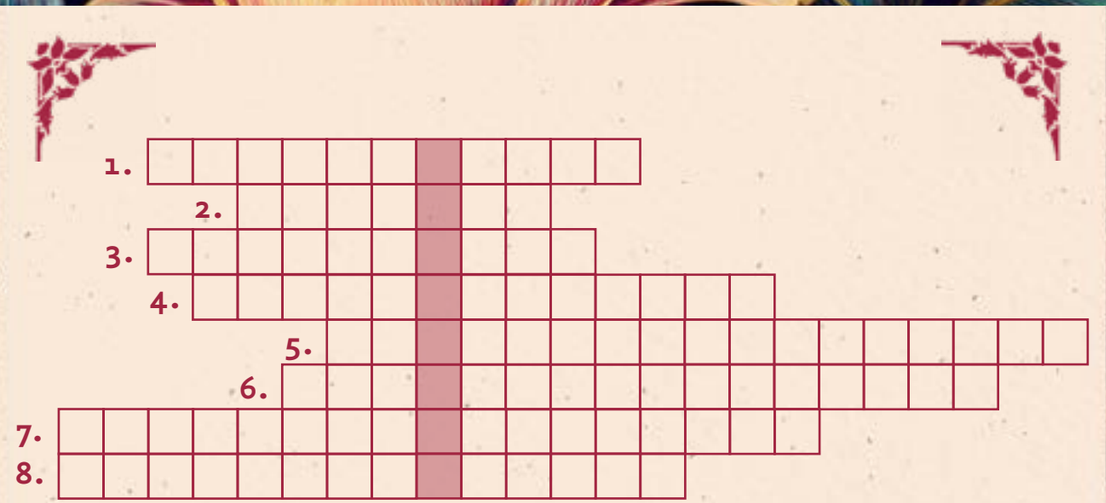
Mi az a hajdútánc?

A 15–17. század – pásztortáncokkal rokon – fegyveres katonatánca. Ezt a hirtelen leguggolásokkal, felugrásokkal, sebes fordulásokkal teli, nehéz táncot a törökök elleni csaták után, a győzelmi ünnep részeként járták el fegyverrel, kivont éles karddal, baltával, szekercével, fokossal. A hajdútánc páros vagy csoportos változataiban is mindenki a saját táncát járta, kötetlenül. A hajdútáncot nemcsak a parasztság, hanem főúri körök is ismerték.

Keresztrejtvény

Kik lehettek Balassi kortársai? A megfejtésből kiderül, hogy ki volt az az itáliai költőelőd, aki Balassi költészetére a leginkább hatással volt.

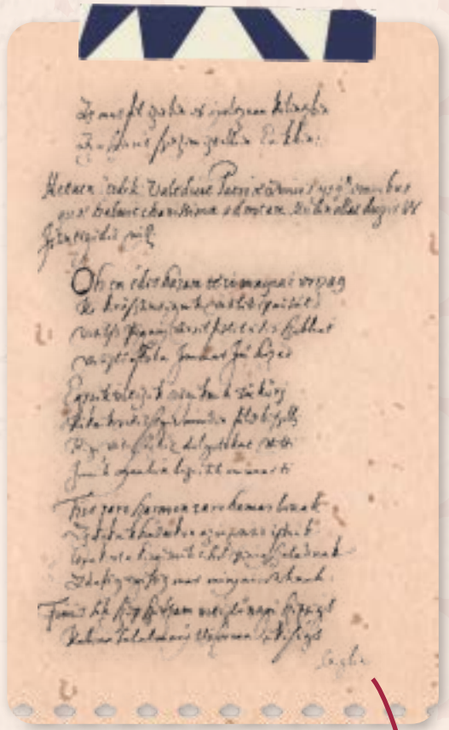
1. Melyik híres drámaíró kortársa volt Balassi Bálint?
2. Görög származású spanyol festő, kedvelt témája Assisi Szent Ferenc.
3. Eger híres várkapitánya. Lánya házasságot kötött Balassival.
4. Erdélyi fejedelem, lengyel király.
5. Olasz barokk zeneszerző, karnagy. Nevéhez fűződik a zenetörténet első mai értelemben vett operájának megkomponálása.
6. A Habsburg-ház osztrák ágának tagja, az uralkodása alatt kialakult politikai zűrzavar megelőlegezte a harmincéves háborút.
7. Spanyol regény- és drámaíró, Don Quijote figurájának megalkotója.
8. Itáliai csillagász, fizikus, matematikus, természettudós. A legenda szerint egyik utolsó mondata így hangzott: „és mégis mozog a föld!”

Megfejtés: _ _ _ _ _ _ _ _ _

A titokzatos Balassa-kódex

Balassi műveinek jelentős része az 1874-ben megtalált és 1660 körül készült Balassa-kódexben maradt ránk. A kódex másolója lejegyzi, hogy a versek a költő saját kézzel írt könyvéből, változtatás nélkül kerültek a Balassa-kódexbe. Ebből, és abból a tényből kiindulva, hogy Balassi korának egyik legműveltebb embere, nyolc nyelven beszélő tudós költő volt, Gerézdi Rabán irodalomtörténész az 1960-as években felismerte, hogy Balassi tudatosan törekedett életművének megszerkesztésére, és erős kompozíciós szándék rejlik a versek sorrendje mögött. Ha egymás után olvassuk őket, egy nagy történetté, a költő lírai önéletrajzává állnak össze. És hogy miről szól ez a „regény”? Credulusnak, a hiszékeny hősnek a kudarcairól, a megváltásra és bűnbocsánatra vágyakozó, esendő emberről.

A Balassa-kódex egy lapja

A modern és posztmodern magyar irodalomban is számtalan olyan verseskötetet találunk, amelyek az önálló versek egymásutánján túl nagyobb egység megteremtésére törekszenek. Olvass bele Weöres Sándor *Psyché,* Tolnai Ottó *Wilhelm-dalok avagy a vidéki Orfeusz*, Kosztolányi Dezső *A szegény kisgyermek panaszai* vagy *A bús férfi panaszai*, illetve Szabó Lőrinc *Tücsökzene* című köteteibe!

Mit gondolsz, melyik versciklusban mi teremti meg az egyes verseken túlmutató kötetegységet?

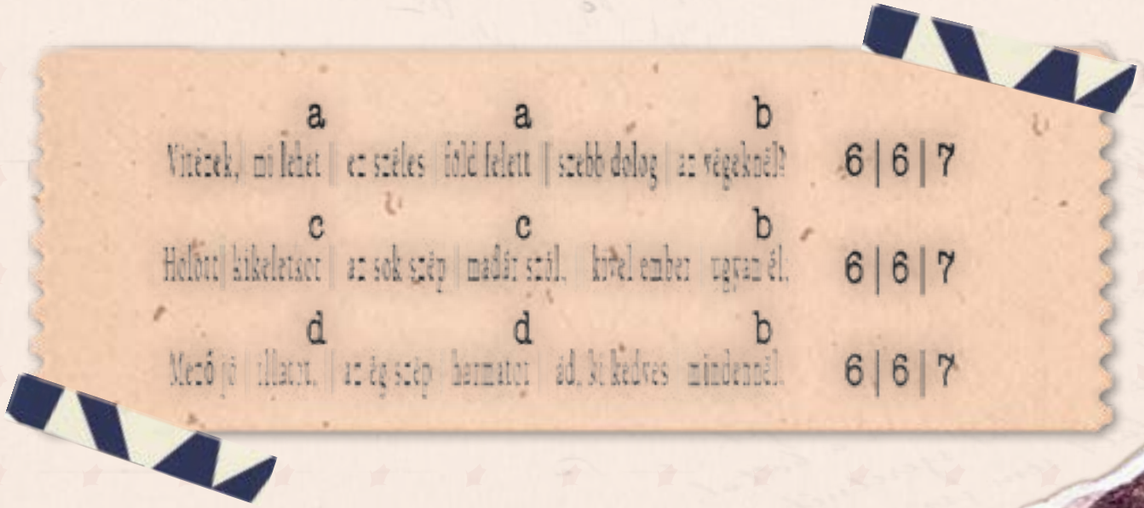
A misztikus 33-as szám

A szerző életművében a 33-as szám kitüntetett helyet foglal el. Feltehetően 33 évesen foganhatott meg benne a kötet terve. A fennmaradt olajkép Balassit a felirat szerint 33 éves korában ábrázolja. Az úgynevezett **Balassi-strófa** képletében (3x19 szótagos, 6/6/7-es osztású, belső rímelésű ütemhangsúlyos versformában) is a hármas szám dominál.

Balassi Bálint arcképe, 17. század második fele, Keresztény Múzeum, Esztergom

A reneszánsz költők versesköteteiket többnyire valamely misztikus-szakrális értelmű számrendszer alapján állították össze. Balassi a szerkesztést a középkori, illetve a petrarkista (azaz Petrarca szerelmi líráját követő) hagyományban is fontos szerepet játszó 33-as számra építi, amely a 2x3-as számmal a Szentháromságra és a 33 évesen keresztre feszített Krisztusra is utal.

a a b
Vitézek, mi lehet | ez széles | föld felett | szebb dolog | az végeknél? 6|6|7

c c b
Holott | kikeletkor | az sok szép | madár szól. | kivel ember | vígan él. 6|6|7

d d b
Mező is | illatos, | az ég szép | harmatos | ád. hí. kedves | mindennél. 6|6|7

Gerézdi Rabán azt feltételezi, hogy a 33 házassága előtti, illetve a 33 házassága utáni ciklus mellett istenes verseinek a számát is 33-ra szerette volna növelni, és így egy 3x33 költeményből, egy verses prológussal együtt pedig kereken 100 versből álló kötetet akart kiadni. Horváth Iván vitába száll Gerézdi Rabánnal. Felveti, hogy ha a szövegtorzító ősmásoló helyett Balassi saját művének tekintjük az egész összeállítást, akkor a korábban a másoló betoldásának tulajdonított Celia-versekkel együtt rejtettebben ugyan, mint azt Gerézdi feltételezte, mégis megvalósul a költő által tervezett misztikus-szakrális értelmű számrendszer.

Credulus, az epekedő szerelmes

1589-ben Balassi lejegyzett egy költői versenyt, amelynek során nyolc ifjú legény, köztük Credulus (az ekkor 35 éves Balassi Bálint álneve) saját hölgyének nevét rejtette el szellemesen a szavak között. Zsófiát a „futosó fiá"-ban, Máriát pedig a „szívemet kínnal Marja" szavakban.

Keresd meg az alábbi mondatokban az elrejtett múzsákat! Tudsz még ilyen mondatokat alkotni? A megoldást a kiadvány végén találod.

Gyűjtöm a hűtőmágnest. _____

Csengetett a szomszéd. _____

Ma különösen fényesek a csillagok! _____

Ellocsoltam a kanna vizét. _____

Szaladj, mert megver a bottal. _____

Piros kabátot szeretnék. _____

Egy év alatt sem iszom ennyit. _____

Kinek a tarisznyája lóg a fogason? _____

Ez lesz természetesen a kedvencem. _____

A *Kiben köszöni Cupidónak hozzá való kegyelmét…* című versben a lírai én az „élj a mának" életérzését hirdeti:

„Ez világ minékünk, kiben mi most élünk,
vendégfogadó házunk,
Kiben ha ma lakunk, vagy jót vagy bút látunk,
de holnap meg kimúlunk,
Azért azon légyünk, azmíg tart életünk,
légyen víg telünk-nyarunk!"

Balassi, a főúri kastélyok kedvelt vendége, a fejedelmi és királyi udvarokban szívesen látott költő, a finomszavú, elegáns udvarló nem vetette meg a pillanatnyi örömöket: a vadászatokat, italozást, mulatozást, a véget nem érő udvarlásokat. Fennmaradt versei közül a legtöbb szerelmi témájú. A kódex első harmadában a csapongó lírai én számtalan lánynak udvarol, mindig másik hölgybe szerelmes menthetetlenül. A legtöbb vers más műnek a (nem szó szerinti) fordítása, átdolgozása. Balassi a költemények nagy részét énekszóra képzelte el, és úgy is adhatta elő baráti köreiben. Ő maga több hangszeren is játszott, és szép énekhangja volt.

Költeményei népszerűek voltak, ugyanakkor „a kortárs magyar közvélemény meglehetősen rossz véleménnyel lehetett a szerelmi dalokról, azokat »fajtalan énekeknek« tartotta vagy megjegyezte, hogy »nem mindent [=mindenkit] hövít úgy az szerelem tüze talám mint őtet [=Balassit]«” – írja Kiss Farkas Gábor. A fiatalkori szerelmeknek a 33., *Bocsásd meg, Úr Isten…* kezdetű verssel szakad vége, amelyben Credulus az Úr segítségét kéri ahhoz, hogy megszabaduljon a házasság előtti szerelmeinek bűnétől:

„Bocsásd meg, Úr Isten, ifjúságomnak vétkét,
Sok hitetlenségét, undok fertelmességét,
Töröld el rútságát, minden álnokságát,
könnyebbíts lelkem terhét! (…)”

A Balassa-kódex második 33-as ciklusa azokat a verseket tartalmazza, „mind kiket házasságába, kiket a Felesígitűl való elválása után szerzett”. Balassi 1584-ben megnősül: feleségül veszi unokatestvérét, Dobó Krisztinát. Miután házassága tönkremegy, régi szerelménél, a versek Júliájánál szeretne vígaszra lelni. Azonban a férjezett, majd megözvegyült asszony kezét nem sikerül elnyernie. Az eszményített hölgy meghódítására tett kísérleteket megörökítő versek legismertebb darabja a *Hogy Juliára talála, így köszöne néki* című vers a Balassa-kódex 39. darabja. A költemény egy váratlan találkozás emlékét őrzi az imádott hölggyel:

„Ez világ sem kell már nékem
Nálad nélkül, szép szerelmem,
Ki állasz most énmellettem;
Egészséggel, édes lelkem! (…)”

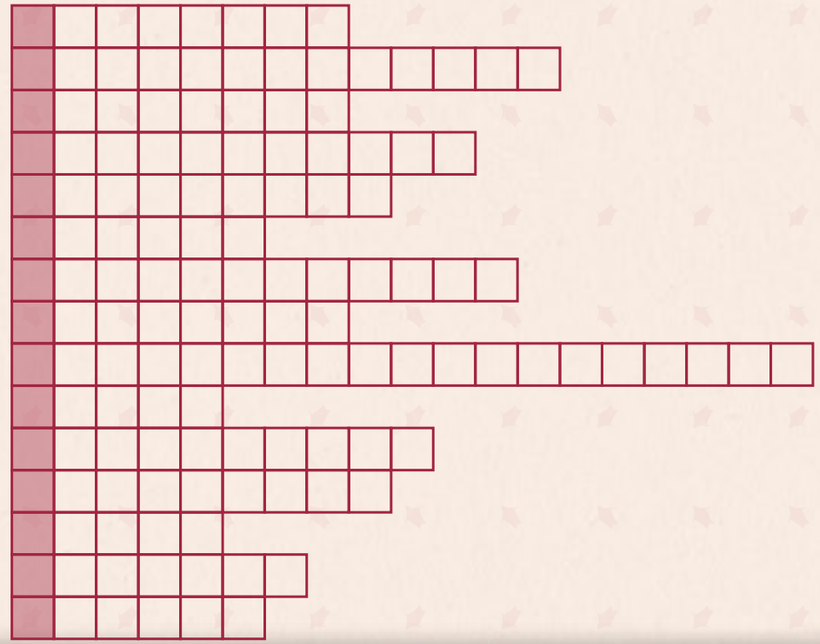

Akrosztichon

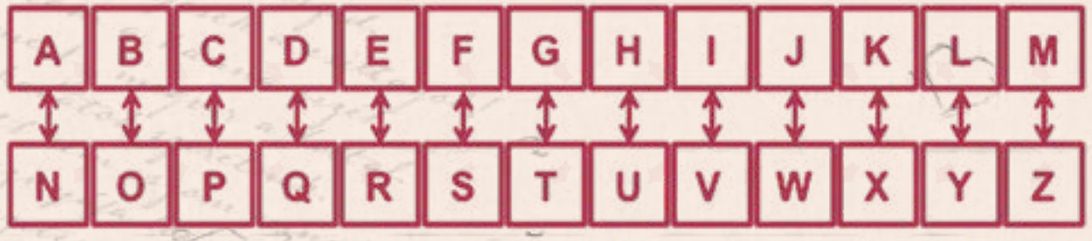
Hogy mi lesz Júlia válasza az őt eszményítő, előtte térdet-fejet hajtó udvarló vallomására? Megtudhatod, ha megfejted az alábbi akrosztichont!

1. Balassi Bálint írói álneve.
2. Wesselényi Ferenc felesége, a Celia-versek ihletője.
3. A reneszánsz idején nagyot fejlődő tudományág.
4. Az újkori természettudományos gondolkodást képviselő lengyel csillagász, aki a földközpontú csillagászati hagyománnyal szemben megállapítja, hogy a bolygók keringenek a Nap körül.
5. 1594-ben e város ostromakor ejtett halálos sebet ágyúgolyó Balassin.
6. Ágoston-rendi szerzetes, aki a wittenbergi 95 ponttal útjára indított a reformációt.
7. A korszak híres szobrásza. Ő festette a Sixtus-kápolna mennyezetét
8. Egymással összeegyeztethetetlen jelentésű szavakat összekapcsoló retorikai alakzat. Például „csuda gyötrelem” – írja Balassi a Celia szerelméért epekedő ötödik versben.
9. Híres reneszánsz építmény, a pápai székhely Rómában.
10. A reneszánsz festészetben és zenében népszerű mitológiai figura
11. Camera obscura másik néven, a fényképezőgép őse, amely nagy hatással volt a fotográfia kialakulására, fejlődésére.
12. Kossuth-díjas kortárs magyar költő, esszéíró, műfordító, aki *Balassi módján fohászkodik* című versében megidézi az *Egy katonaének* tartalmi és formai elemeit. Versei gyakran megidéznek, párbeszédet létesítenek egy-egy költőelőd szövegeivel.
13. Reneszánsz költő, az *Isteni színjáték* írója.
14. A mindennapi élet valamely tipikus helyzetét, az *Egy katonaének*ben például a végvári lét mindennapjait örökíti meg.
15. Német csillagász, nevéhez köthető a napközpontú (heliocentrikus) világkép tudományos elképzelésének igazolása.

Magyarországon a 16–18. században nagy divatja volt az akrosztichonnak, azaz az olyan költeménynek, amelyben a sorok kezdőbetűi összeolvasva egy nevet vagy mondást adnak ki. Balassi Bálint a szeretett hölgy nevét rejtette el ily módon.

Balassi a rejtjelezést nem csupán költői munkásságában, de magánlevelezésében is használta. A Julius Caesar rejtjelező eszköz segítségével alakította ki saját módszerét, amiben a betűket az ábécé betűsorát alapul véve az adott betűtől a soron 11 hellyel balra álló betűvel helyettesítette. Ez már akkoriban is nagyon egyszerű módszernek számított, de magántitkainak megőrzésére – főleg, hogy akkoriban a lakosságnak csak kis része tudott írni-olvasni – alkalmas lehetett.

Mi lehet ide írva?

UN RMG ZRTSRWGRQ,
BXBF INTL!

megfejtés

A megfejtés a kiadvány végén található!

A hős katona

Balassi a fegyverforgatásnak minden csínját-bínját ismerhette, karddal és kopjával egyaránt jól vívott. A vitézi élet, a lovaglás, a vadászatok, a fegyver forgatása, a bajtársi közösség fontos szerepet játszott az életében. Verseinek tematikus osztályozásánál szerelmi költészete és istenes versei mellett a vitézi énekeket szokás felsorolni annak ellenére, hogy ebből a csoportból a szó szoros értelmében csak egyet találunk az életműben. Ha a Balassi-kódexet fiktív életrajzként olvassuk, akkor az *Egy katonaének* nem csupán a végvári élet dicsőítéseként, hanem egyben a Júlia-szerelem megtagadásaként is értelmezhető. A vers beszélője (ezt nevezzük lírai énnek) a szerelmi csalódásokat követően a vitézségbe menekül.

A három részre szakadt Magyarországon a végvárak fontos stratégiai szerepet játszottak a török hódítás feltartóztatásában, a lakosság védelmében. „Vitézek, mi lehet e széles föld felett szebb dolog a végeknél?” – olvashatjuk a híressé vált költői kérdést. A végvári életforma értékei, a jó hír, a név becsülete, a tisztesség, a vitézség, a férfiasság

lovagi erényeit és a végvári vitézi élet életképszerű mozzanatait megjelenítő vers logikus érveléssel válaszolja meg a nyitósor állításszerű kérdését. A versben megjelenített életképek összefüggő cselekményként is olvashatók: a vitézek hírt kapnak az ellenségről, portyára indulnak, éjjel őrködnek és nyugovóra térnek, csatába indulnak, amelynek során sokan meghalnak.

A vers toborzószerű éneknek indul, amelyben a végvári élet környezetének, külsőségeinek (táj, fegyverek, ruházat, lovak) szépsége, valamint a vitézi virtuskodás és könnyű ütközetek kalandos képei jelennek meg. Egyes szókapcsolatok azonban („véres zászlók alatt”, „sebesedik, öl”, „homlokán vér lecsordul”) már előkészítik a vers második felében kibontott nehézségek, szenvedések, véres harcok, sebesültek és a harctéri halál komor, riasztó világának képeit. A veszély önként való vállalása ugyanakkor magasztossá, a lovagi erények, mint az elnyerhető hírnév, a halhatatlanság pedig vonzóvá teszi a vitézi életet. A vers a jórészt külső, esztétikai szépség megjelenítésétől a belső, morális szépség-nagyság pátoszáig, műfaji szinten a toborzótól az ódáig ível.

Kisokos

Óda: a görög irodalomban eredetileg éneket, lírai művet jelölt, csak később kezdték el lírai műfajként használni a kifejezést. Ebben az értelemben a himnusszal rokon, fenséges tárgyról szóló, dicsőítő, emelkedett hangnemű, terjedelmesebb lírai költemény.

Toborzó: célja, hogy kedvet csináljon a katonaélethez. Van-e szebb és dicsőségesebb dolog a világon a végvári vitézek életénél, még ha az időnként veszélyes, kockázatos is? A szabad toborzás a 17. században egész Európában általánosan elterjedt volt. A verbuválók vásárokat, sokadalmakat kerestek fel, eljárták az önkéntes katonai szolgálatra toborzó virtuóz férftáncot. A zene, a tánc, a mulatozás, a fényes öltözet, a kalandokat ígérő élet mind-mind csábítóan hatottak. Magyarországon az 1760-as években a verbuválásból kiválik és önállósul a tánc. A bálok, mulatságok alkalmával nemzeti táncként megjelenő verbunkos létrejöttében a Balassi által is táncolt hajdútánc formáinak szintén jelentős szerepe volt.

Biztos a füledben cseng az *A jó lovas katonának…* kezdetű, talán a legismertebb toborzóének, amely Kodály Zoltán *Háry János* című daljátékából vált híressé:

A jó lovas katonának de jól vagyon dolga,
eszik-iszik a sátorban, semmire sincs gondja,
hej, élet, be gyöngy élet, ennél szebb sem lehet,
csak az jöjjön katonának, aki ilyet szeret.

Paripáját megforgatja, úgy megyen dolgára,
csillog-villog a mezőben virágszál módjára,
hej, élet, be gyöngy élet, ennél szebb sem lehet,
csak az jöjjön katonának, aki ilyet szeret.

Te hogy képzeled el katonaéletet? Menynyire cseng egybe Balassi verse, illetve a fenti ének szövege az általad elképzelt valósággal?

Balassi hatása

„Költői hatásának jelentősége már abból is lemérhető, hogy a Balassi-strófa a magyar szerelmi, és kisebb részben az epikus költészetnek meghatározó formája lett az egész 17. században” – írja Kiss Farkas Gábor. Istenes és vitézi énekei nem sokkal halála után már nyomtatásban is ismertekké váltak. Egykori barátja, a később költővé váló Rimay János kezdte el kiadni a Balassi-műveket. A különböző korszakok és szerzők – Adytól József Attiláig, illetve Orbán Ottótól Kovács András Ferencig – mind megtalálhatták a maguk Balassiját. Az alábbiakban az *Egy katonaének* három átiratának részleteit olvashatod modern és kortárs magyar költőink tollából.

Melyik átirat mit őrzött meg az eredeti Balassi-versből? Milyen viszonyt érzel az eredeti vers és az egyes átiratok között?

A - stílusparódia
B - az eredeti szöveg átfogalmazása (parafrázis)
C - az eredeti szöveg felülírása
D - utánzása

Tóth Árpád

Tóth Árpád:
Vitézek, mi lehet… (1925)

Vitézek, mi lehet
E széles föld felett
Szebb dolog a végeknél.
Hol az sok fájásnak,
Esztelen vágyásnak
Kopár tája véget ér,
Hol kínunk aláhull,
S kiszáll ez világbul,
Mint a pergő falevél?
Túl földi hazákon,
Az egész világon…
S édes robogással,
Nagy szép lobogással,
Hűs csillagok képe kél…
……
Kősziklája véget ér…

Orbán Ottó.
Fotó: Zentai Flóra / é. n.

Orbán Ottó:
Melyben Balassi módján fohászkodik (1992)
(részlet)

Isten szabad ege,
madarak serege,
széljárta, tág fényesség –
legfényesebb nekem,
aki nagy betegen
az erkélyről nézek szét,
röptében bemérve
s szememmel kísérve
egy-egy csapongó fecskét…

Ifjúság, mi lehet
e széles föld felett
szebb dolog az ép testnél?
Szándék és mozdulat,
együtt küzd és mulat,
mint egy hiten két testvér,
s te csak röpködsz, hinta,
s könnyen haladsz, mintha
vajba mártott kés lennél. (…)

Lackfi János:
Plaza Balassi (2011)
(részlet)

Tesókám, mi lehet a széles föld felett
Szebb dolog a plazánál!
Átléped küszöbét, hűs burkot sző köréd,
Mintha jégen kószálnál.
Nagy télben jó meleg, nagy nyárban enyhület
Ruha gyanánt reád száll.

Rossmann jó illatot, szökőkút harmatot
Terjenget itt arcodra,
Szintetikus a dal, vár vitéz diadal
Sétányokon harcolva.
Akin nincs vértezet, az rosszkor érkezett,
Belevész a habokba. (…)

Lackfi János.
Fotó: Thaler Tamás / 2015.

Írd meg a Balassi-strófa képlete alapján a Te Balassi-átiratodat! A téma: az irodalomóra dicsérete. Szerinted mi lehet az oka annak, hogy jeles költőink közül többen feldolgozták ezt a szöveget?

Hallgatnivaló:

Hallgassatok bele a Misztrál Együttes *Mezőn széllel járók* című Balassi CD–lemezébe!

Mit látsz a borítón? Hogyan látja Orosz István alkotó Balassit? Milyen zenei világot álmodtak meg az együttes tagjai a versekhez?

Orosz István grafikája, amelyet felhasznált a Misztrál Együttes a *Mezőn széllel járók* című CD-jéhez.

Tudj meg többet:

Virtuális kiállítás Balassi Bálint tiszteletére

A Magyar Nemzeti Múzeum Balassa Bálint Múzeumának honlapja

Néznivaló:

Hajdútánc a Héttorony Hangászok előadásában:

Horváth Iván 2004-es előadása a Mindentudás Egyetemén *Balassi Bálint és a számítógépes irodalomkutatás* témában.

Szakirodalom:

Benke Gábor: Filológia, Poétika, autonómia (Pirnát Antal Balassi-értelmezéséről). *ItK*, 2003/4-5. 583–620.

Horváth Iván: *Balassi költészete történeti poétikai megközelítésben.* Budapest, Akadémiai Kiadó, 2004. (Horváth Iván azóta megjelent egyik cikkében radikális fordulattal felszámolta korábbi koncepcióját.)

Perjés Géza: Balassi Bálint, a katona. *Hadtörténeti Közlemények*, 2004/4. szám, 1107–1130.

Kiss Farkas Gábor: Balassi Bálint költészete. In: *Magyar irodalom*. Gintli Tibor (főszerk.), Budapest, Akadémiai Kiadó, 2010. 162–169.

Klaniczay Tibor: A s*zerelem költője (Balassi Bálint)*. A MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztályának Közleményei, XVII (1961): 165–246.

A kiadványban szereplő képek közül azok, amelyeknél nem található címleírás, a KultUp Balassi-filmjéből kiemelt felvételek. A Program munkatársai mindent megtettek, hogy a jogvédelem alatt álló szöveges és képi dokumentumok közléséhez a jogtulajdonos engedélyét megszerezzék. Kérjük, ha ezzel kapcsolatban bármilyen mulasztást tapasztalnak, mindenképpen jelezzék!

Megfejtések:

A keresztrejtvény megfejtése:

Petrarca

Az egyes szavak:
Shakes**p**eare, El Gr**e**co, Dobó Is**t**ván, Báth**o**ry István, Cl**a**udio Monteverdi, II. **R**udolf császár, Miguel de **C**ervantes, Galileo G**a**lilei

Credulus, az epekedő szerelmes megfejtése:

Ágnes, Csenge, Csilla, Anna, Vera, Piroska, Éva, Kata, Eszter

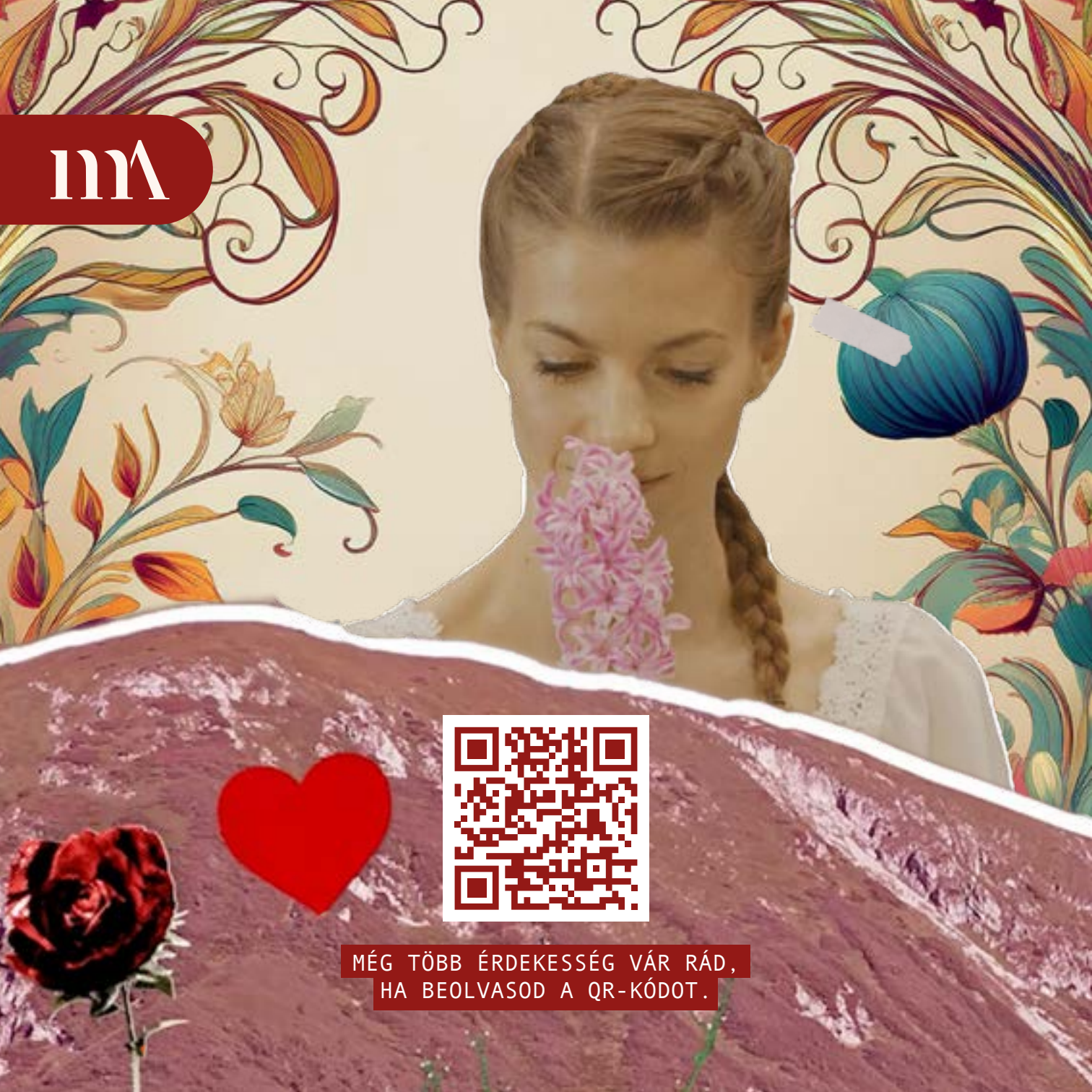
Az akrosztichon megfejtése:

csak elmosolyodék.

Az egyes szavak:
Credulus, Szárkándy Anna, anatómia, Kopernikusz, Esztergom, Luther, Michelangelo, oximoron, Szent Péter-bazilika, Orfeo, Lyukkamera, Orbán Ottó, Dante, életkép, Kepler.

A rejtjelezés megfejtése:

Ha ezt megfejted, okos vagy!

MÉG TÖBB ÉRDEKESSÉG VÁR RÁD,
HA BEOLVASOD A QR-KÓDOT.